

Niobide

L'anamnesi o reminiscència

Plató Fedó, 72e-77a

Cebes: Sovint t'he sentit afirmar aquest principi, Sòcrates, que **conèixer no és una altra cosa que recordar**. Si aquest principi és vertader, és necessari que hàgem conegut en un temps anterior les coses que en el present recordem; i això és impossible si la nostra ànima no existeix abans de venir sota aquesta forma humana. És una nova prova que la nostra ànima és immortal.

Símmies: Però, Cebes, quines proves tenim d'aquest principi? Recordame-les, perquè no em recordo d'elles ara.

Cebes: No te'n diré més que una, però molt bella. I és que tots [els humans], si són ben interrogats, ho descobreixen tot per si mateixos; cosa que no farien mai si no posseïren ja la ciència i un judici recte. No hi ha més que preguntar-los sobre les figures de geometria i sobre altres coses semblants, no es pot deixar de reconèixer que és així.

Sòcrates: Si d'aquesta manera no t'has persuadit, Símmies, a veure si aquesta et convencerà. Et costa creure que conèixer siga només recordar?

Símmies: No gaire; però necessito precisament el que tu dius, recordar-me. I gràcies al que Cebes ha dit, poc falta perquè em recorde i comence a creure. Però això no impedirà que escolte de grat les noves proves que vols donar-me.

Sòcrates: Són aquestes. Tots estem d'acord en què per recordar, és necessari haver sabut abans la cosa que es recorda?

Símmies: Sí.

Sòcrates: I estem d'acord també que quan la ciència ve d'un cert mode, és una reminiscència? Quan dic d'un cert mode, és, per exemple, quan un home, en veure o en sentir quelcom, no adquireix només el coneixement de la cosa percebuda, sinó que alhora pensa en una altra cosa el coneixement de la qual és per a ell d'un gènere distint que el primer. No diem amb raó que aquest home es recorda de la cosa en què ha pensat ocasionalment?

Símmies: Com dius?

Sòcrates: Dic per exemple, que una cosa és el coneixement d'un home i una altra el d'una lira.

Símmies: Sens dubte.

Sòcrates: Doncs bé, no saps el que ocorre als amants quan veuen una lira, un vestit, o alguna altra cosa que sol usar el seu estimat? En tenir coneixement d'aquesta lira, es formen amb el pensament la imatge d'aquell qui ha estat posseïdor de la lira. I això és la reminiscència. Igual que ocorre sovint que en veure a Símmies, ens recordem de Cebes. I podria citar altres mil exemples.

Símmies: Amb seguretat milers, per Zeus.

Sòcrates: Admetrem doncs, que tot això és recordar, sobretot quan es tracta de coses que el temps o la distància han fet oblidar?

Símmies: No veig dificultat en això.

Sòcrates: I veient el dibuix d'un cavall o d'una lira, no es pot recordar a un home? Veient el retrat

de Símmies, no es pot recordar a Cebes?

Símmies: Sens dubte.

Sòcrates: I no ocorre que la reminiscència es produeix unes vegades per la semblança i altres pel contrast?

Símmies: Sí, així ocorre.

Sòcrates: I quan un es recorda de quelcom per la semblança, no ocorre necessàriament que l'esperit veu si li falta quelcom al retrat per al seu perfecte semblant amb l'original que recorda, o si no li falta res?

Símmies: És necessari, va dir.

Sòcrates: Considera ara si ets del meu parer. No diem que hi ha igualtat, no sols entre un arbre i un altre arbre, entre una pedra i una altra pedra, sinó alguna altra cosa distinta fora de tot això? Diem que la igualtat en si és quelcom, o que no és res?

Símmies: Sí, per Zeus, diem que és quelcom.

Sòcrates: I coneixem aquesta igualtat en si?

Símmies: Sens dubte.

Sòcrates: D'on hem tret aquest coneixement? No és de les coses que acabem de parlar, de manera que veient arbres iguals, pedres iguals, ens hem format la idea d'aquesta igualtat que no és ni aquests arbres ni aquestes pedres, sinó que és completament diferent d'ells? Observa bé això; les pedres i els arbres no ens semblen unes vegades iguals i altres desiguals, segons els objectes amb què se'ls compare?

Símmies: Així és.

Sòcrates: Certament, en alguns casos les coses iguals et semblen desiguals; ocorre el mateix amb la igualtat en si, i et sembla de vegades desigualtat?

Símmies: Mai, Sòcrates.

Sòcrates: Així doncs, no és el mateix la igualtat i allò que és igual?

Símmies: No, certament.

Sòcrates: No obstant això, no és d'aquestes coses, iguals, que són diferents de la igualtat, d'on tu has tret la idea i el coneixement de la igualtat?

Símmies: Aquesta és la veritat, Sòcrates.

Sòcrates: I això és així tant si s'hi assembla com si no s'hi assembla?

Símmies: Així és.

Sòcrates: En efecte, això no constitueix cap diferència. Quan, veient una cosa, penses en una altra, tant si és semblant com si és diferent, constitueix això necessàriament un acte de reminiscència?

Símmies: Necessàriament.

Sòcrates: Però, dis-me, en presència d'arbres que són iguals, o d'altres coses iguals, què ens ocorre? Trobem aquestes coses iguals com la igualtat en si? I allò que falta perquè siguin iguals com aquesta igualtat?

Símmies: Falta molt.

Sòcrates: Estem doncs d'acord sobre això. Quan algú, en veure una cosa, pensa: "Aquesta cosa, que ara veig, tendeix a assemblar-se a una altra, però lluny de ser enterament conforme a ella, és inferior", és necessari que haja vist i conegut abans aquesta altra cosa que s'assembla a la primera, encara que siga imperfectament?

Símmies: És necessari.

Sòcrates: I no ens ocorre això amb les coses iguals, quan les comparem amb la igualtat?

Símmies: Així és.

Sòcrates: Per tant, és necessari que hàgem vist aquesta igualtat abans del moment en què, en veure per primera vegada coses iguals, hem pensat que tendeixen totes a ser iguals com la igualtat mateixa, i que no poden aconseguir-ho?

Símmies: És com dius.

Sòcrates: I convenim també que hem obtingut aquest pensament de la vista, del tacte, o d'algun altre sentit; i el que dic d'un sentit, ho dic de tots.

Símmies: Amb raó, Sòcrates.

Sòcrates: Per tant, és necessari que siga dels sentits mateixos d'on traguem el pensament que totes les coses iguals que són objecte dels nostres sentits, tendeixen a aquesta igualtat en si, encara que siga inferiors a ella? és així?

Símmies: Sí, així és.

Sòcrates: Per consegüent, abans que hàgem començat a veure, a escoltar i a sentir de qualsevol manera, és necessari que hàgem tingut coneixement d'aquesta igualtat en si en la seva realitat, per comparar-la, com fem, amb les coses sensibles iguals, i veure que aquestes aspiren a la igualtat sense poder aconseguir-la.

Símmies: És una conseqüència necessària del que s'ha dit, Sòcrates.

Sòcrates: Però, no és veritat que immediatament després del nostre naixement hem vist, hem sentit, i hem fe ús de tots els nostres sentits?

Símmies: És molt cert.

Sòcrates: És necessari, doncs, que hàgem tingut coneixement de la igualtat abans d'aquest moment?

Símmies: Sí.

Sòcrates: I per consegüent, és necessari que l'hàgem conegut abans del nostre naixement?

Símmies: Així sembla.

Sòcrates: Si hem tingut aquest coneixement abans del nostre naixement, coneixem abans de néixer no sols la igualtat, sinó la grandesa, la menudesa, i moltes altres coses d'aquesta natura. Perquè el que aquí diem igualment concerneix a la igualtat que a allò bell en si, al bé, al més just, a l'excel·lent, i totes les coses que en les nostres paraules les assenyalem amb el caràcter de ser en si. De manera que és necessari que les hàgem conegut abans de néixer.

Símmies: Així és.

Sòcrates: I si, després d'haver posseït aquests coneixements, no els oblidéssim quan entrem en

la vida, naixeríem amb la ciència i la conservariem tota la vida. Perquè saber consisteix en això: després d'haver adquirit el coneixement de quelcom, tenir-lo i no perdre'l. En canvi oblidar, Símmies, no és perdre la ciència que es tenia?

Símmies: Sens dubte, Sòcrates.

Sòcrates: I si, havent posseït aquests coneixements abans de néixer i havent-los perdut en el moment de néixer, tornem a adquirir-los utilitzant els nostres sentits, el que anomenem conèixer no és tornar a adquirir uns coneixements que ja teníem, i no l'anomenarem amb raó recordar-se'n?

Símmies: Sens dubte.

Sòcrates: Doncs ens ha semblat molt possible que aquell que ha vist una cosa, pense, amb motiu d'ella, en una altra que ha oblidat i que té alguna relació amb el què ha vist, ja siga que se li sembla, o que no se li sembla. Per consegüent, repeteixo, una de dues: o be naixem amb aquests coneixements i els conservem tots durant la nostra vida, o bé aquells dels qui diem que s'instrueixen no fan més que recordar, i llavors la ciència és una reminiscència.

Símmies: Així és necessàriament, Sòcrates. [...]

Sòcrates: Per tant, ocorre d'aquesta manera, Símmies. Si totes aquestes coses de les que sempre parlem existeixen veritablement, allò bell, el bé, i totes les altres essències del mateix ordre, si és cert que nosaltres les referim totes les impressions dels sentits com al seu tipus primitiu i si és cert que les comparem a aquest tipus, llavors necessàriament, igual que hi ha totes aquestes coses, la nostra ànima ha d'existir també, i ha d'existir abans del nostre naixement. Però si aquestes coses no existeixen, tot el nostre raonament s'ensorra. No és així? I no és igualment necessari que si aquestes coses existeixen, les nostres ànimes existeixin també abans del nostre naixement, i que si no existeixen, les nostres ànimes tampoc?

Símmies: Sens dubte és igualment necessari Sòcrates. I la conseqüència de tot això és que la nostra ànima existeix abans del nostre naixement, com les essències de les quals has parlat. Ja que, al meu entendre, res no n'hi ha més evident. Totes aquestes coses, allò bell, el bé, i les altres coses de les quals parlaves, posseeixen la més alta existència. Així doncs, per la meua part, estic satisfet amb aquesta demostració.

Cariàtides de l'Erecteón.
Temple grec consagrat a *Erecteu*, heroi atenenc,
situat a l'Acrópolis d'Atenes, al nord del Partenó. Segle -V.
Estil jònic